

Lausunnon antaminen SAJM Holding Oy:n Harjunpään aurinkovoimahanketta koskevasta YVA-selostuksesta VARELY/3487/2023

Kaupunginhallitus 07.10.2024 § 231
338/11.00.02/2023

Valmistelija Kaupunkisuunnittelun johtaja Juha Virola, puh. 0400 134 718

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Ulvilan kaupungin lausuntoa SAJM Holding Oy:n Harjunpään aurinkovoimahanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostus) 11.11.2024 mennessä. Lisäksi pyydetään varaamaan mm. ympäristönsuojelu-, maankäyttö-, terveydensuojelu- ja sosiaaliasioita käsitteleville lautakunnille tai viranhaltijoille tilaisuus antaa lausuntonsa asiassa.

Hanketoimija SAJM Holding Oy on laatinut ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tarkoittaman YVA-selostuksen, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehdoista sekä yhtenäinen arvio niiden todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista. YVA-selostuksen laatimisesta on vastannut A-Insinöörit Rakennuttaminen Oy. A-Insinöörit Suunnittelu Oy on laatinut luonnonsuojelulain 35§ mukaisen Natura-arvioinnin ja hulevesiselvityksen. A-Insinöörit Teollisuus- ja talotekniikka Oy on laatinut laskennallisen vesistökuormitus selvityksen. Ahlman Group Oy on laatinut arkeologisen selvityksen ja tarvittavat luontoselvitykset lukuun ottamatta nisäkkäiden lumijälkilaskentaa, jonka toteutti Sitowise Oy. Arkkitehtitoimisto AJAK Oy on laatinut selvitykset hankkeen suhteesta asemakaavoihin ja kulttuuriympäristöön. Cleanfi Oy on laatinut selvityksen hankkeen kasvihuonekaasuvaikutuksista. Helmi-maaliskuussa 2024 järjestetyn kuntalaiskyselyn toteutti Taloustutkimus Oy.

SAJM Holding Oy suunnittelee aurinkovoimalan toteuttamista Ulvilaan Harjunpään taajaman itäpuolelle, Puhjun, Ruoppakylän ja Rankhuhdan väliselle alueelle. Hankealue sijaitsee noin kuusi kilometriä Ulvilan keskustan koillispuolella ja noin kahdeksan kilometriä Porin keskustan itäpuolella. Hankealueen pinta-ala vaihtoehdossa VE1 on 617 hehtaaria ja arvioitu teho 430 MWp. Vaihtoehdossa VE2 hankealueen pinta-ala 434 hehtaaria ja arvioitu teho 300 MWp. Aurinkovoimalan oma sähköasema sijaitsee hankealueen keskiosassa, josta voimala liitetään kantaverkkoon Fingrid Oyj:n Ulvilan sähköasemalle noin 0,5 km pitkällä 400 kV maakaapelilla. Aurinkovoimalan sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapeleilla.

Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan seuraavia toteutusvaihtoehtoja:

- Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta.

- Vaihtoehto VE1: Ulvilan Harjunpään aurinkovoimala rakennetaan Ulvilaan, Harjunpään kylän itäpuolelle Puhjun, Ruoppakylän ja Rankhuhdan väliselle alueelle. Aurinkovoimalan kokonaispinta-ala on 617 ha ja teho 430 MWp.

- Vaihtoehto VE2: Ulvilan Harjunpään aurinkovoimala rakennetaan Ulvilaan, Harjunpään kylän itäpuolelle Puhjun, Ruoppakylän ja Rankhuhdan väliselle alueelle. Aurinkovoimalan kokonaispinta-ala on 434 ha ja teho 300 MWp.

Hankkeessa arvioitavat toteutusvaihtoehdot ovat tarkentuneet arviointiohjelmassa esitetyistä. YVA-menettelyn yhteydessä on laadittu luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi Kaasmäki-nimiselle kohteelle (FI0200143). Natura-arviointi on YVA-selostuksen liitteenä.

YVA-selostus selvityksineen on asetettu nähtäville 13.9. - 11.11.2024 väliseksi ajaksi. Viranomaisilla on mahdollisuus antaa lausunto ja kansalaisilla sekä yhteisöillä esittää mielipide YVA-selostuksesta. Yhteysviranomaisena toimiva Varsinais-Suomen ELY-keskus julkaisee perustellun päätelmänsä sähköisenä ympäristöhallinnon verkkosivuilla viimeistään 11.1.2025. Arviointiselostus liitteineen on luettavissa ympäristöhallinnon verkkosivuilla (www.ymparisto.fi/HarjunpaanaurinkovoimaYVA). Hanketta ja YVA-selostusta esitellään yleisötilaisuudessa tiistaina 29.10.2024 klo 17.30–19.30 Ulvilan kaupungintalon valtuustosalissa.

Ulvilan kaupunki on aiemmin antanut lausunnon SAJM Holding Oy:n Harjunpään aurinkovoimahanketta koskevasta YVA-ohjelmasta (KH 2.10.2023 § 260).

Hankealueen kiinteistöt ovat yksityisomistuksessa. Hankealue on nykyisin maankäytöltään pääasiassa metsätalousaluetta ja suota sekä vähäisemmässä määrin maatalousaluetta. Metsätalousalue koostuu pääasiassa nuorehkoa talousmetsää kasvavista metsäkiinteistöistä.

Satakunnan maakuntakaavassa ja vaihemaakuntakaavoissa 1 ja 2 itse hankealueelle kohdistuu vain vähän kaavamääräysmerkintöjä tai aluevarauksia. Itse hankealueelle tai sen läheisyyteen sijoittuu voimalinjan ja ohjeellisen voimalinjan merkinnät, kaksi arvokkaan kallioalueen merkintää (ge2), tärkeä yhdystie (yt), luonnonvara-alan opetusmetsä (M2), yhdyskuntarakenteen laajenemissuuntanuoli, merkittävä maa-ainesten ottoalue (EO5, turpeenottoalue), maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (kh), maisemallisesti tärkeä alue ja muinaismuistoalueen merkintä (sm). Hankealueen vieressä etelässä on luonnonsuojelualue (SL, Kaasmäki-niminen Natura 2000-alue) ja energiahuollon alue (EN). Hanke ei sijoitu maisemallisesti tärkeälle alueelle tai maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön alueelle, vaikka tulee yhdeltä kulmaltaan näitä lähelle. Hankealueen etelä-/länsipuolella lähimpänä on laaja maisemallisesti tärkeä alue (Harjunpäänjoen kulttuurimaisema) ja maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön alue (Harjunpään kylä ja kulttuurimaisema).

Hankealueella ei ole voimassa osayleiskaavaa eikä asemakaavaa. Hankealue rajautuu kuitenkin toiseen teollisen kokoluokan aurinkoenergiahankkeeseen (IBV Suomi Oy, Kaasmarkun aurinkoenergiahanke), jonka alueella on osayleiskaavoitus käynnissä. Lähimmät voimassa olevat asema- ja yleiskaavat ovat Harjunpään rakennuskaava 800 metrin etäisyydellä ja Kaasmarkun osayleiskaava 800 metrin etäisyydellä.

YVA-menettelyn rinnalla etenee aurinkovoimahankkeen osayleiskaavoitus. YVA-menettely ja osayleiskaavoitus sovitetaan yhteen mm. luonto- ja ympäristöselvitysten sekä vaikutusarviointien osalta. Osayleiskaavan laadinnassa hyödynnetään YVA-menettelyn yhteydessä laadittavia luonto- ja ympäristöselvityksiä. Osayleiskaavaluonnoksen on tarkoitus tulla nähtäville lokakuun 2024 aikana. Myöhemmin laadittavassa osayleiskaavaehdotuksessa tullaan huomioimaan yhteysviranomaisen (Varsinais-Suomen ELY-keskus) perusteltu päätelmä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Lausuntoa täydentävä karttaesitys, YVA-selostus, lausuntopyyntö ja kuulutus ovat liitteinä.

LAUSUNTO

Kaupunginhallitus katsoo, että YVA-selostus on laadittu perusteellisesti ja asiantuntevasti. YVA-selostuksen laatineella työryhmällä on ollut riittävä asiantuntemus ja kokemus tehtävään. YVA-selostus selvityksineen antaa riittävät tiedot toiminnan vaikutuksista ja vaihtoehdoista.

Vaikutukset elinvoimaan, huoltovarmuuteen ja vihreään siirtymään

Harjunpään aurinkovoimahankkeen tavoitteena on lisätä Suomen uusiutuvan energian tuotannon kapasiteettia ja edistää näin Suomen ilmasto- ja energiastrategian sekä energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden tavoitteita. Kyseessä on merkittävä vihreää siirtymää/puhdasta siirtymää ja näiden toteutumiselle välttämätöntä energiamurrosta tukeva hanke ja investointi, jolla on myönteisiä vaikutuksia Ulvilan kaupungin elinvoimalle ja taloudelle. Omassa kunnassa tuotettu vihreä sähkö on hyvin tärkeä vetovoimatekijä vihreän teollisuuden investointien sijoittumiselle. Aurinkovoimalasta saadaan kiinteistöverotuloja ja välillisesti myös muita verotuloja kunnan palveluiden järjestämiseen. Investoinnilla on työllistäviä vaikutuksia, jotka vaihtelevat hankkeen elinkaaren eri vaiheissa.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa sekä vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen, ekologiin yhteyksiin, huomioitaviin luontotyyppikohteisiin, eläimistöön ja linnustoon

Ulvilassa on vireillä kaksi teollisen kokoluokan aurinkoenergiahanketta, SAJM Holding Oy:n ja IBV Suomi Oy:n aurinkovoimalahankkeet, joista molemmista on käynnissä YVA-menettely ja osayleiskaavoitus. Hankkeet sijoittuvat vierekkäin Harjunpään ja Kaasmarkun alueille. YVA-selostuksessa on arvioitu yhteisvaikutuksia hankealueen kaakkoispuolella olevan IBV Suomi

Oy:n aurinkoenergiaprojektin kanssa. Näiden kahden, toisistaan riippumattoman teollisen kokoluokan aurinkoenergiaprojektin yhteisvaikutukset on arvioitu tarkoituksenmukaisella tavalla ja riittävällä laajuudella. Yhteisvaikutukset viheryhteyteen arvioidaan kohtalaisiksi, koska viheryhteys ei katkea kokonaan, eikä muutoksen ole arvioitu heikentävän verkostoa laajemmin. Ulvilan kaupunki on aiemmassa lausunnossaan pyrkinyt varmistamaan, että projektien väliin jää riittävä viheryhteyden tarpeisiin varattava alue. Ulvilan kaupunki toteaa, että viheryhteyttä koskeva lausunnon sisältö on huomioitu asianmukaisesti YVA-selostuksessa.

Ekologisten yhteyksien ja viherkäytävien merkityksellisyys juuri näiden kahden suuren aurinkoenergiaprojektin välisellä raja-alueella on käynyt ilmeiseksi molempien aurinkoenergiaprojektien YVA-menettelyjen yhteydessä. Molemmat projektit vääjäämättä heikentävät jossain määrin Satakunnan viherrakenneselvityksessä osoitetun viherkäytävän H kapeampaa eteläistä haaraa. Eteläisemmällä haaralla on merkitystä erityisesti Kaasmarkunmäen Natura 2000-alueen ekologiselle kytkeytyvyydelle pohjoisen ja kaakon suuntaan. Projektien aiheuttamaa haittaa viherkäytävän eteläiselle haaralle on mahdollista vähentää osoittamalla riittävä, karttaesityksen mukaisesti kapeimmalla kohdallaan noin 450 metriä leveä viheralue näiden kahden projektin tuotantoalueiden väliin. Alueen jättäminen pois tuotantokäytöstä mahdollistaa myös tämän osittain hakatun ja ekologisena käytävänä heikentyneen alueen uudelleenmetsittämisen. Näin on mahdollista tukea Natura-alueelta pohjoisiin ilmansuuntiin johtavan ekologisen yhteyden eheytyä ja vahvistumista. Heikentyneen alueen luonnontilan paranemista ja monimuotoisuuden myönteistä kehittymistä olisi mahdollista tukea myös ennallistavin toimenpitein. Haukijärven rantavyöhykkeen alueen sisällyttäminen vahvistettavaan viherkäytävään sekä sen puuston ja kasvillisuuden säilyttäminen tukevat myös luonnon monimuotoisuutta. Suurien haapojen säästämällä ja uusien haavikkojen kehittymistä edistämällä voitaisiin parantaa liito-oravan elinympäristöjä viherkäytävän alueella. Metsäalueella sijaitsevan suuren Fransinojan kiemurteleva varsi ja siihen laskevien vähäisempien laskuojien, myös Haukijärvestä Fransinojaan johtavan laskuojan lähialueet tarjoavat elin- ja kasvuympäristöjä, jotka tuovat lisäarvoa uudelleenmetsittävälle viherkäytävälle.

Kaupunginhallitus katsoo, että tämän lausunnon liitteenä olevassa karttaesityksessä esitetyt viherkäytävätarpeet olisi hyvä huomioida tarkoituksenmukaisella tavalla molempien aurinkovoimalahankkeiden tulevissa suunnitelmissa ja osayleiskaavoituksessa.

Vaikutukset kantaverkon kehittämismahdollisuuksiin ja vihreän siirtymän hankkeisiin

Hankkeen suunnittelussa tulee varmistaa, ettei kantaverkon tai Ulvilan sähköaseman tulevaisuuden kehittämismahdollisuuksia heikennetä sijoittamalla tuotantoalueita liian lähelle voimajohtolinjoja tai sähköasemaa. Ulvilan sähköasema on valtakunnallisestikin erittäin merkittävä kantaverkon kytkinasema, jolle tulee monesta eri suunnasta 400kV ja 110kV voimajohtolinjoja. On varsin

todennäköistä, että asemalle tullaan tulevaisuudessa liittämään todella merkittäviä määriä sekä uuden sähköntuotannon kapasiteettia (merituulipuistot, maatuulivoimalat, mahdollinen ydinvoiman lisärakentaminen, aurinkovoima) että myös suuren sähkönkulutuksen liityntöjä (mm. vihreän siirtymän teollisuus). Tämän takia nykyisten johtokäytävien rinnalle on mahdollisesti jätettävä reilustikin laajentumisvaraa. Ulvilan kaupunki toteaa, että aiemmin antamassaan lausunnossa oleva kantaverkon kehittämismahdollisuuksia koskeva sisältö on kohtuullisen hyvin huomioitu YVA-selostuksessa. Tähän samaan asiaan liittyen Ulvilan kaupunki tulee Harjunpään aurinkovoimalan osayleiskaavoituksen yhteydessä pyytämään lausuntoja keskeisiltä sähkönsiirron kantaverkon ja sähköenergia-alan toimijoilta, jotta kantaverkon kehittämistarpeet tulisivat osayleiskaavassa riittävästi huomioiduksi.

Ulvilan kaupunki on osallisena 6.8.2024 vireille tulleessa YVA-menettelyssä (VARELY/3096/2024), joka koskee Suomen Hyötytuuli Oy:n (1.9.2024 alkaen Tahkoluoto Offshore Oy) Tahkoluoto-Ulvila 400+110 kV voimajohtohanketta. Hanke liittyy Tahkoluodon merituulipuiston laajennukseen, jonka liittäminen kantaverkkoon vaatii sähkönsiirtoyhteyksien parantamista Tahkoluodon ja Ulvilan välillä. Hankkeessa on kyse uudesta Ulvilan sähköasemalle liitettävästä voimajohdosta, joka on Ulvilan puolelle sijoittuvilta osiltaan tarkoitus toteuttaa nykyisen Ulvila-Meri-Pori 400 kV johtokäytävän yhteyteen, nykyisen voimajohdon eteläpuolelle. Ulvilan kaupunginhallitus on antanut lausunnon hankkeen YVA-ohjelmasta (KH 26.8.2024 §198). Lausunnossa on kuvattu voimajohtohankkeen suhdetta SAJM Holding Oy:n aurinkovoimalahankkeeseen sekä kuvattu myös muita Ulvilan sähköasemaan kohdistuvia suunnitelmia kuten Eolus Finland Oy:n kahta suurta merituulipuistohanketta (Navakka ja Wellamo), jotka on alustavasti suunniteltu liitettäväksi Ulvilan sähköasemalle uusilla 400 kV voimajohdoilla, jotka sijoittuisivat tämän saman johtokäytävän yhteyteen.

Vaikutukset vesistöihin ja kalastoon

YVA-selostuksessa vesistövaikutukset ja vaikutukset kalastoon on tunnistettu hankkeen kannalta hyvin keskeisiksi vaikutustyypeiksi. Vaikutuksia on arvioitu monipuolisesti ja tunnistettu merkittävimmät riskit sekä vesistöihin ja kalastoon liittyvät herkkyytekijät sekä Harjunpäänjoen/Kaasmarkunjoen erityinen merkitys vaelluskalojen elinympäristönä. Ulvilan kaupunki toteaa, että aiemmin antamassaan lausunnossa oleva vesistö- ja kalastovaikutuksia koskeva sisältö on asianmukaisesti huomioitu YVA-selostuksessa, jossa on mm. esitetty varsin kattava suunnitelma rakentaa viivytyrakenteita ja laskeutusaltaita alueelta purkavien ojien päihin. Tuotantoalueen valumavesien käsittelyyn ja johtamiseen tuleekin kiinnittää erityistä huomiota, jottei hankkeesta aiheutuisi Kaasmarkunjoen/Harjunpäänjoen eikä Kokemäenjoen vesistöjen tilaa heikentäviä vaikutuksia. Valumavesien laatuun tulee kiinnittää erityistä huomiota varsinkin rakennusvaiheessa. Kaupunginhallitus katsoo, että kaikkien hankealueelta Kaasmarkunjokeen ja Harjunpäänjokeen sekä myös Elvanojan-Annankorvenojan uomaan johtavien merkittävien purkuojien ja muiden merkittävien

purkupisteiden yhteyteen tulee toteuttaa valumavesien hidastamista ja laskeuttamista varten tarpeelliset rakenteet, jotta erityisesti rakentamisaikana herkemmin valumavesien mukaan lähtevän kiintoaineksen kulkeutuminen alapuoliseen vesistöön pystyttäisiin minimoimaan.

Sulfiittisavien mahdollinen esiintyminen hankealueella on huomioitava erityisen hyvin ja varmistettava, ettei niistä johtuvia haitallisia vesistövaikutuksia pääse syntymään missään tilanteessa. Vaikka sulfiittisavien esiintymisen riski olisi arvioitu vähäiseksi, tulee valumavesien johtamisen ja käsittelyn järjestelmien mahdollistaa sulfiittisavista johtuvien haitallisten aineiden havaitseminen, tarkkailu ja neutralointi mahdollisissa ongelmatilanteissa. YVA-selostuksessa esitetyt laskeutusaltaat alueelta purkavien ojien päissä mahdollistavat vedenlaadun tarkkailun ja korjaavien toimenpiteiden nopean aloittamisen, mikäli haitallisia aineita havaitaan. YVA-selostuksessa on myös esitetty toimintaperiaatteita, joilla voidaan välttää sulfiittimaiden altistumista hapelle ja näin ennaltaehkäistä haitta-aineiden muodostumista.

Alapuoliseen vesistöön johdettavien vesien tarkkailussa on lisäksi syytä ottaa huomioon Ulvilan ympäristönsuojeluviranomaisen mahdollisessa lausunnossaan asettamat tekniset vaatimukset.

Esitettyjen vaihtoehtojen välinen ero

Esitetyt vaihtoehdot VE1 ja VE2 eroavat selvästi hankealueiden yhteenlaskettujen pinta-alojen osalta. Pienemmässä hankevaihtoehdossa VE2 esitetyt tuotantoalueet sisältyvät käytännössä samansuuruisina myös suurempaan hankevaihtoehtoon VE1, jossa on em. alueiden lisäksi viisi muuta tuotantoaluelohkoa. On hyvin todennäköistä, että tuotantoalueiden alustavia rajoituksia joudutaan merkittävästikin supistamaan muun muassa luonnonarvojen, ekologisten yhteyksien ja voimajohtovarausten vuoksi. Tämä tulee vaikuttamaan hankevaihtoehtojen sähköntuotannon kapasiteettiin ja hankevaihtoehtojen teknistaloudellisiin toteuttamisen edellytyksiin. Hankevaihtoehdoilla ei ole merkittäviä eroja hankkeen kielteisten vaikutusten vähentämisen tai luonnon arvokohteiden ja ekologisten yhteyksien huomioimisen kannalta. Koska tavoitteena on liittää hanke Ulvilan sähköaseman 400 kV liityntään riittävällä liityntäteholla, katsoo kaupunginhallitus - kaikki asianhaarat huomioiden - suuremman hankevaihtoehdon VE1 parhaimmaksi ratkaisuksi kokonaisuuden kannalta.

YVA-prosessissa ei päätetä hankkeen toteuttamisesta eikä valita vaihtoehtoja. Mikäli YVA-prosessin päätteeksi hankevaihtoehdot todetaan toteutuskelpoisiksi ja SAJM Holding Oy päättää edistää Harjunpään aurinkovoimahankettaan, on hanketoimijan syytä huomioida erityisesti merkittävyydeltään kohtalaisiksi arvioidut vaikutukset ekologiin yhteyksiin. Myös merkittävyydeltään vähäinen kielteinen vaikutus pintavesiin ja Kaasmärkunjoen/Harjunpäänjoen kalastoon on syytä huomioida tarkasti, koska kyseisen vesistön herkkyys näille vaikutuksille on suuri. Ulvilan kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan jatkossa

tulisi ensisijaisesti tutkia hankkeen toteuttamista vaihtoehdon VE1 mukaisesti ja pyrkiä jatkosuunnittelussa edelleen löytämään haitallisten vaikutusten vähentämiseen ja ehkäisyyn tähtääviä parannuksia.

Lausunnon liitteenä on sitä täydentävä karttaesitys.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Löfbacka Mikko
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa Varsinais-Suomen ELY-keskukselle yllä olevan lausunnon SAJM Holding Oy:n Harjunpään aurinkovoimahankkeen YVA-selostuksesta VARE-LY/3487/2023.
Käsittely	Heikki Pukkila poistui esteellisenä kokoushuoneesta ennen asian käsittelyn alkua kello 17.33 ja oli poissa asian käsittelyn ja päätöksenteon ajan, koska hän on Tuulia Palvelut Oy:n toimitusjohtaja. Esteellisyyden peruste hallintolain 28.1 § kohta 5 (yhteisöjäävi).
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.